

ר' כ"ב - כ"ז ברכת כהנים

נשא (תשי"א)

א. שאלת סבנה

שיח לב למבנה שלשת הפסוקים:

	ויסמך	ה'	יברך	ה'	יאך
	ויחנך	פניו	פניו	פניו	פניו
שלום	לך	וישמך	אלריך	אלריך	אלריך

1. מה המיוחד שבמבנה הפסוקים ומה המובע ע"י צורה זו?
2. הידוע לך עוד מקום בתנ"ך הבנוי בצורה ספרותית כזו?

ב. כה תברכו את בני ישראל

ר' ש.ר. הירש (תרגום מגרמנית): הכהן המברך אינו אלא מכשיר - כלי המבטא את הברכה. מליחתם של שני בני אהרן (ויקרא י') פרחי הכהונה הראשונים העמידה לחוק ולא יעבר טרק העבודה "אשר צוה ה' היא עבודה, ושעבודה "אשר לא צוה" - מעשה איש ותחבולותיו - היא זרה והפוכה של עבודת ה' הרצויה. החוק הזה כחו יפה גם בנוגע לברכת כהנים - "כה תברכו את בני ישראל" - כך ולא שנוי, זהו דין... לפי זה הכהנים בברכתם מכשירים נפעלים הם, דק אחרי הקראת ע"י הקהל, הם אומרים את הברכה אשר בא כח הקהל מקריא אותה לפנייהם: כך באמת מתוך גרונם של הכהנים מברך הקהל את עצמו כברכה שזוה ה'.

1. מהי התפישה המוטעית בענין ברכת הכהנים שנגדה נלחם הירש?
2. התוכל להסביר את פרטי הדינים של נשיאת כפיים המובאים להלן מתוך אותה מגמה שמצינה הירש?

סוטה ל"ה: "כה תברכו" - בלשון הקדש. "כה תברכו" - פנים כנגד פנים. אמה אומר: פנים כנגד פנים או אינו אלא פנים כנגד עורף? ת"ו: "אמר להם" כאדם האומר לחברו. "כה תברכו" - בקול רם. או אינו אלא בלחש? ת"ל: "אמר להם" כאדם שאומר לחברו. רמב"ם הלכות תפילה ז"ד י"ד: בכל מקום מתדלדלן סיהיה המקרא אותן ישראל, שני "אמר להם" - מכלל שאין המקרא מהם.

ג. כ"ד ויחנך

ספרי נשא כ"ה: "ויחנך" - במדאלותיך וכן הוא אומר (סמ"ל"ו) "והנחתי את אשר אחרון ורחמתי את אשר ארחם". ד"א: "ויחנך" - יתן חנך בעיני הבדיות וכן הוא אומר (בראשית ל"ט) "וייהי ה' את יוסף ויס אליו חסד ויתן את חנו בעיני שר בית הסהר". ד"א: "ויחנך" - בדעת ובבינה ובהסכל ובמוסר וכחכמה.

1. מה הן ההוראות השונות של מלת "ויחנך" לפי הנ"ל?
2. מדוע בחר רש"י דוק בהוראה זו (השניה מתוך דברי הספרי)?
3. עיין במזמור ההלים ס"ו שהושפע מברכת כהנים. כיצד הבין המסורר בעל התהלים את מלת "ויחנך" כאן?
4. התוכל להביא מתפילת שמונה עשרה הוכחה לאחת מן הדעות הנ"ל?

ד. כ"ו. ישא ה' פניו אליך

ח' ראש השנה דף י"ז ע"ב: שאלה בלוריא הגיורת את ר"ג: כתוב בלורתכם (דברים י') "אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד" וכתיב (במדבר ו'): "ישא ה' פניו אליך"? נספל לה ר' יוסי הכהן, אמר לה: אמטל לך מטל, למה הדלר דומה? לאדם שנושה בחברו מנה וקבע לו זמן בפני המלך ונשבע לו בחיי המלך; הגיע זמן ולא נתן לו כלום. בא לפייס את המלך. אמר לו (המלך): "עלכונה מחול לך, לך ופייס את חברך". את הכא נמי. כאן (דברים י') - "אשר לא ישא פנים" בעבירות שבין אדם לחברו, כאן (במדבר ו') - בעבירות שבין אדם למקום. במדבר דבה י"א (י"ד): ישא ה' פניו - וכי הקבה"ו נושא פנים? והלא כבר נ' (דברים י'): "אשר לא ישא פנים"! אמר הקבה"ו: כשם שהם נושאים לי פנים, כך אני נושא להם פנים. כיצד? כתבתי בתורת (דברים ח') "ואכלת ושבעת וברכת" ואדם מישראל יושב הוא ובניו ובני ביתו ואין לפנייהם כדי שביעה ונושאים לי פנים ומברכין, ודקדקו על עצמם עד כזית עד כביצה - לפיכך "ישא ה' פניו".

1. הסבר, מה מובן השאלה, במה רואים המקשים כאן סתירה עמוקה? (שים לב: שני הפסוקים הסותרים זא"ו אינם אלא מיצגים שני רעיונות סותרים זא"ו, עליך להסביר מה הם הרעיונות האלה.)
2. מה ההבדל העקרוני בין שתי התשובות הניתנות בזה?

השאלות המסומנות X קשות והמסומנות XX קשות ביותר. ענה כפי בחירתך.
 ירוסלים, 94386
 5 ה'31 10